

Uitreiking Gulden Spoor voor Maatschappelijke Uitstraling aan Willy Kuijpers en Lieve Devijver Heusden-Zolder, 10 juli 2016

Geachte minister, voorzitter, mijnheer en mevrouw Kuijpers-Devijver

Toen ik een paar maanden geleden onze laureaat van vandaag opbelde met de vraag of hij samen met zijn echtgenote een Gulden Spoor voor Maatschappelijke Uitstraling wilde aanvaarden, klonken er plots verwarrende geluiden aan de andere kant van de telefoon. Paniek? Woede? Vreugde? Ik vernam even later dat dit niets met mijn boodschap te maken had maar alles met een Gulden Spoor dat bij de familie Kuijpers al jaren trots in de gang hangt te blinken. Er was namelijk net een man uit Oeganda binnengekomen die zijn jas aan dit Gulden Spoor had opgehangen in de overtuiging dat het een kapstok was. Een Gulden Spoor dient daar natuurlijk niet voor en jas en spoor kwamen op de vloer terecht. Van een toeval gesproken! Of was het een teken Gods? Willy Kuijpers kon niet anders dan ons Spoor aanvaarden en moest meteen na mijn telefoontje de man uitleggen wat de historische betekenis van een Gulden Spoor en van de Guldensporenslag is. En ik wist meteen dat wij met onze Raad van Advies dit jaar op het goede spoor zaten.

Alvorens ik u uitleg waarom, neem ik u eerst even mee in onze interne keuken. Onze Raad van Bestuur doet altijd grondig zijn huiswerk vooraleer de beslissing te nemen om Gulden Spoor toe te kennen aan een van de kandidaten die onze Raad van Advies voorstelt. Daarin zetelen naast een vertegenwoordiger van VoKA ook onze andere Spoordragers zoals onder meer Eddy Bruyninckx, Jan-Pieter Denul, Frans Crols, Urbain Vandeurzen, Dirk Vyncke, Joachim Coens, Gert Verhulst & Hans Bourlon, Esmeralda Peleman, de familie Van Rompuy (Argenta), Hein Deprez, Fernand Huts en Wouter Torfs. Daarnaast putten we uit zoveel mogelijk 'betrouwbare bronnen'. Alles wat ik u nu ga vertellen, is de waarheid en niets dan de waarheid, en als het toch zo niet is, dan verwijst ik u graag door.

Dames en heren

Eerlijk is eerlijk. Waarom hebben we in 's hemelsnaam zo lang gewacht met deze Spooruitreiking, hoor ik sommigen onder u denken? Wel, Willy Kuijpers werd al veel eerder door Gulden Sporendragers naar voor geschoven als laureaat maar omdat het onze stelregel is om geen actieve politici te lauweren, moesten we wachten tot hij helemaal afscheid genomen had van de actieve politiek.

En waarom hier? Wel, Willy Kuijpers zijn vader was een hoofdonderwijzer in Oost-Limburg. Logisch dus dat we voor de uitreiking naar het Limburgs 11-julicomité keken.

Hij is zonder twijfel één van onze meest charismatische Vlaamse politici, met een opmerkelijke combinatie van militante Vlaamsgezindheid en sociale bewogenheid, zelfs over de grenzen heen. Daardoor was hij binnen de Volksunie altijd de brugfiguur bij uitstek tussen de klassiek Vlaams-nationale vleugel en de meer progressieve strekking.

Zoals wel meer Vlaamsgezinden in de heroplevende Vlaamse Beweging van de eerste decennia na de Tweede Wereldoorlog, was de jonge Willy naast in de Chiro ook actief als dictieleraar in de ABN-kernen die ijverden voor de promotie van het Algemeen Nederlands. Ook zijn voortdurend oproepen voor meer taaltrots, meer taalzorg en meer taalwaakzaamheid kenmerken onze 11-julitoespraken tijdens onze campagne Vlaanderen Feest! Willy Kuijpers ging daarvoor zelfs naar Europa. Zo was hij onder meer in het Europese Parlement in de tweede helft van de jaren '80 de stuwende kracht achter het belangrijke Rapport 'Talen en Culturen van Regionale en Etnische Minderheden in de Europese Gemeenschap.'

Willy Kuijpers - die leraar van opleiding is - richtte in de woelige jaren '60 ook mee het Heel-Nederlandse tijdschrift Nieuw Vlaanderen op om daarmee het Groot-Nederlandse gedachtegoed bij de jeugd nieuw leven in te blazen. Vanuit dat blad stond hij ook mee aan de wieg van de uitgeverij De Nederlanden die in de jaren '70 en '80 een respectabel aantal uitgaven van vooral Vlaams-nationaal geïnspireerd historisch werk zou uitbrengen.

In 1971 - dit jaar precies 45 jaar geleden dus - werd hij voor de eerste keer verkozen in de Kamer van Volksvertegenwoordigers voor de Volksunie. Een beetje eerder was hij ook al gemeenteraadslid in Herent geworden.

Al bij zijn eerste dag als kersvers volksvertegenwoordiger zat het paard meteen op de wagen. Toenmalig Kamervoorzitter Van Acker van de toen nog unitaire Belgische Socialistische Partij, verbood de kersverse Volksunie-mandataris zowat de toegang tot het parlementair halffrond omdat hij opdaagde in rolkraag en op sandalen. Was dit doelbewust om op te vallen, iets waar politici nu spindokters voor inhuren, en om zo de mensen sneller te laten luisteren en te kijken? Wie zal het zeggen? Het was in ieder geval toen regelrecht tegen de toenmalige vestimentaire geplogenheden in. Bij wijze van moeizaam compromis kreeg Willy Kuijpers een jasje van een bode (dat hij nadien moest teruggeven), maar de sandalen: die bleven aan zijn voeten. Sindsdien zijn de trui en de eeuwige sandalen quasi onlosmakelijk verbonden geraakt aan de kleurrijke en non-conformistische Willy Kuijpers.

2

Toen hij goed 25 jaar later voornamelijk om gezondheidsredenen definitief een punt zette achter de actieve nationale en internationale politiek, had hij zijn stempel gedrukt in nagenoeg alle wetgevende vergaderingen: van de Kamer over de Senaat en het Europese Parlement tot het Vlaams Parlement.

In 'zijn' Herent bleef hij verder politiek actief tot eind vorig jaar, waarvan 18 jaar als burgemeester hoewel hij stevast weigerde ook de tricolore burgemeesterssjerp te dragen. Verdraagzaam is hij altijd meer dan wie ook geweest maar die sjerp met de Belgische driekleur om zijn lenden: dat kon hij toch niet over zijn Vlaams-nationale hart krijgen. En dat siert hem, tot spijt van wie het benijdt.

De huidige ere-Vlaams volksvertegenwoordiger was ook erg bedrijvig rond de communautaire dossiers. Als volbloed Vlaams activist klom hij daarvoor veelvuldig op de barricaden en werd hij regelmatig ook beloond met een frisse douche van het waterkanon of mocht het aan de Rijkswacht gaan uitleggen. Twee weken geleden nog riep hij in een videoboodschap vanop zijn ziekbed in het Leuvense universitaire ziekenhuis de aanwezigen op zijn viering in Herent op om vol te houden tot de volgende staatshervorming.

Maar hij toonde zich in zijn parlementair werk ook erg begaan met de onderwijsproblematiek en met ontwikkelingssamenwerking. Als de gedreven idealist die hij was, liet hij zich eveneens opmerken met acties tegen de dumping van radioactief afval of om illegale wapenhandel aan de kaak te stellen. En altijd dacht deze visionaire politicus in beelden om zijn boodschap over te brengen. Een mooi voorbeeld daarvan was de persconferentie die hij georganiseerd had in de buurt van het parlement

toen hij eens kleren voor Kosovo had ingezameld. Toen bleek dat de vrachtwagen verloren gereden was maar de opgeroepen pers al ter plaatse was, gaf hij aan de huidige burgemeester van Mechelen de opdracht om zo maar een vrachtwagen tegen te houden, er een Vlaamse leeuwenvlag op te plakken en dan daar de persconferentie te houden. Een ander verhaal van de Mechelse burgervader is ook illustratief: toen Willy Kuijper wilde duidelijk maken dat de Volksunie Sabena steunde, liet hij vanuit een bepaalde hoek een foto trekken van zijn parlementair medewerker, hemzelf en zijn chauffeur met als boodschap “Honderden Volksuniemilitanten steunen Sabena.”

Is bij Willy Kuijpers de sluwheid van Reinaert De Vos niet vreemd, vaak kwam ook de schalksheid van Tjil Uilenspiegel naar boven. Zoals bijvoorbeeld toen hij met Toon Van Overstraeten in Barcelona was naar aanleiding van een Catalaanse bijeenkomst in aanwezigheid van de toenmalige Catalaanse regeringsleider Pujol. Net daarvoor hadden ze de Sagrada Familia bezocht en er een te duur boek zien liggen. Toon overtuigde om Willy een weddenschap aan te gaan: indien Willy op het einde van zijn lofrede in het Catalaans “Ik bedank hier vooral meneer Pujol - kust mijn hol.” zou durven zeggen, kreeg hij het boek van de Sagra familie van Toon cadeau. Zo gezegd, zo gedaan: Willy kondigde voor een enthousiaste massa aan dat hij zou besluiten met een emotioneel dankwoord in zijn eigen Vlaamse taal. Zijn laatste woorden waren, met een sappig Leuvens accent “En Pujol, verdomme, kus mijn hol!”. En Pujol samen met het aanwezige publiek maar applaudisseren! Naar verluidt kreeg hij daarmee zelfs de mondhoeken van Joëlle Milquet omhoog.

Maar als we een écht sterke vrouw mogen vernoemen vandaag, dan is het zeker de vrouw achter de tedere maar krachtige anarchist in de spotlights: Lieve Devijver. Als de letterlijke betekenis van een echt paar op iemand van toepassing is, dan zeker op Willy en zijn Lieve. Ze trouwden in 1965, de periode van de groeiende spanning rond Leuven Vlaams. Om elkaar het jawoord te geven, kozen ze een mooi moment uit: 10 juli, de vooravond van de Vlaamse feestdag. Deze 10de juli dus dag op dag 51 jaar geleden. Een gelukkige huwelijksverjaardag!

3

Lieve had haar eigen leven als lerares en lang niet onverdienstelijke beoefenaarster van de poëzie of als medewerkster van Radio Uilenspiegel. Maar ze is vooral ook altijd de actieve, meewerkende en mee denkende vennoot geweest in de politieke bedrijvigheid van haar wederhelft. Zijn ‘maatje voor het leven’ zoals Willy haar zelf graag pleegt te omschrijven. Het begon al letterlijk de dag na hun huwelijk toen ze op de 11de samen Vlaamse leeuwenvlaggen gingen uitdelen in de studentenstad om Leuven zo een Vlaams uitzicht te geven. En hun huwelijksreis werd een taalgrenstocht tot in Zuid-Tirol, waarbij ze het niet konden laten om de spuitbus te hanteren voor de taalrechten van de Zuid-Tirolers. En zo ging het heel hun leven door.

Lieve moet het niet altijd gemakkelijk gehad hebben: volgens Herentse bronnen liep hun burgemeester altijd op straat: hij hoorde en zag alles. Toch reisde hij in het laatste kwart van vorige eeuw ook zowat de halve wereld rond om in de bres te springen voor verdrukte volkeren en minderheden: van Guatemala tot het Baskenland, van Ierland tot Rwanda, van Irak tot Ethiopië. Hij kwam op voor alle volkeren en als het moest, nam hij hen op in huis. Samen hebben ze hun huis de loop der jaren altijd voor kortere of langere tijd gastvrij opengesteld voor in totaal een 40-tal pleegkinderen naast hun eigen drie telgen, terwijl ook politieke vluchtelingen er regelmatig een onderkomen vonden.

Om dat allemaal te kunnen opvangen, lieten ze hun huis aan de Herentse Swertmolenstraat zelfs tot drie keer toe verbouwen. Ten huize van de familie Kuijpers-De Vijver (2 keer met gestipte ij!) golden er bovendien strikte leefregels en het totaal aantal huisgenoten mocht nooit hoger zijn dan 12, is mij verteld.

Voor de vele jaren van letterlijk grenzen-loos authentiek engagement verdient ere-Vlaams volksvertegenwoordiger Willy Kuijpers met recht en reden dit Gulden Spoor voor maatschappelijke uitstraling.

Maar die onderscheiding voor zijn leven van Vlaams, volksnationaal en sociaal engagement is er tegelijkertijd evenzeer één voor zijn vrouw. Een Gulden Spoor dus voor Willy én Lieve.

En hiermee volgen ze ook het spoor van wat wij met onze Beweging Vlaanderen-Europa tijdens onze campagne Vlaanderen Feest! beogen. Ik zie 2 belangrijke gelijkenissen: het belang van identiteit en het belang van publieksdiplomatie of van ambassadeurschap.

1. Het belang van trots zijn over de eigen identiteit

In een wereld die voortdurend verandert, is het hebben van een duidelijke identiteit de enige manier om stand te houden. Toch hebben wij Vlamingen het vaak moeilijk met iets wat wereldwijd in andere landen zo evident is, namelijk de eigen identiteit.

De Syrische moslim en cultuurfilosoof Bassam Tibi stelt in zijn boek 'Europa zonder identiteit? De crisis van de multiculturele samenleving' (1998) dat een dialoog pas mogelijk is wanneer culturen zelfbewust hun eigenheid of identiteit verdedigen én uitdragen. En Bart De Wever zei het zo in een interview met een Vlaamse krant: "Een succesvolle burgerlijke gemeenschap vormen met nieuwkomers vergt eerst en vooral een dynamisch antwoord op de vraag wie we zelf zijn en wie we allemaal samen willen worden". Aanvullend zou ik ook identiteit omschrijven als een dynamisch gegeven dat met de tijdsgeest mee verandert en evolueert maar zijn diepgewortelde waarden niet verliest. En dichterbij huis Vermeulen met zijn Vlaming zijn om Europeëer te worden. Kan het actueler en: pak vast supranationalisten!

En dit brengt mij bij mijn tweede en laatste aandachtspunt dat onze Beweging Vlaanderen-Europa met onze laureaten van vandaag deelt.

4

2. Het belang van publieksdiplomatie of ambassadeurschap

De wereld van de diplomatie is door het internet spectaculair veranderd. Vandaag kunnen burgers via het wereldwijde web de reputatie van een land en een bedrijf maken of kraken en is er naast de klassieke diplomatie een nieuwe tak ontstaan, nl. publieksdiplomatie. Dit staat voor de communicatie en de netwerking van een regering, van NGO's, van de eigen burgers met de burgers van andere landen om de idealen, de cultuur, het beleid van ons eigen land te promoten. Alle Vlamingen zouden - ook in hun eigen belang - en naar het voorbeeld van Willy Kuijpers - als volleurde publieksdiplomaten onze Vlaamse identiteit in Vlaanderen en daarbuiten moeten uitdragen. Mijn boodschap is altijd dezelfde en spoort helemaal met waarvoor Willy Kuijpers staat: het is niet op de eerste plaats de omvang van een cultuur die telt, maar de cohesie ervan, de samenhang, het bewustzijn van een gezamenlijke identiteit. Onze vzw Vlaanderen-Europa zet zich in voor een open Vlaamse identiteitsbeleving die Vlaams zelfbewustzijn koppelt aan internationale oriëntatie en positieve interactie met andere culturen.

Ik wil hier benadrukken dat Vlaanderen feest! er is voor alle Vlamingen, zowel voor Vlamingen die bepaalde thema's en sprekers op 11-julivieringen willen uitsluiten als voor Vlamingen die vinden dat bepaalde personen geen Gulden Spoor verdienen. Vlaanderen Feest! is verdraagzaam, verbindt alle Vlamingen en sluit niemand uit.

De Guldensporendag komt elk jaar terug en Vlaanderen beleeft die dag steeds beter mede dank zij het groot aantal evenementen n.a.v. onze 11-daagse Vlaanderen Feest. Maar we zijn er nog niet: 11 juli is nog altijd niet wat the *Fourth of July* voor Amerikanen betekent, of *Koningsdag* voor de Nederlanders, of *le 14 juillet* voor de Fransen of *Saint Patrick's Day* voor de Ieren.

Elf juli roept nog niet dat massagevoel op. Maar dat het samenhangsgevoel elk jaar groeit, stel ik vast als ik burenfesten bezoek of aangesproken word door concertgangers tijdens onze

Vlaanderen Feest-concerten. Elk jaar stijgt het aantal vooral jonge zelfbewuste Vlamingen dat aan de Vlaanderen Feest 11-daagse meedoet.

Hebt u de laatste weken ook gezien met welke emotie de voetbalcommentatoren het enthousiast vlaggengezwaai en met tranen in de ogen de 'a capella' gezongen volksliederen toejuichten? De sympathie voor het kleine IJsland en het Welsh volkslied Land of my Fathers, twee landen met minder inwoners dan Vlaanderen, droop eraf. Ik ben benieuwd of de media op 11 juli de Vlaamse Feestvreugde met evenveel ontroering in beeld zullen brengen.

En er wordt gefeest in Vlaanderen! Zowel tijdens de meer dan 1.500 lokale initiatieven in bijna alle Vlaamse gemeenten als tijdens de evenementen die we zelf met onze Beweging Vlaanderen-Europa organiseren zoals bijvoorbeeld

- de uitreiking van de Gulden Spoor voor Culturele Uitstraling aan Jan Verheyen eergisteren in Brugge
- de uitreiking van een Gulden Spoor voor Economische Uitstraling aan Saskia Van Uffelen, CEO van Ericsson Belux op 11 juli in het stadhuis van Antwerpen met aansluitend een gratis Vlaanderen Feest!-concert met alleen Nederlandstalige muziek op de Grote Markt van Antwerpen, live uitgezonden door de VRT op één.

Bij dit alles hebben we één rode draad voor ogen: de Vlaamse identiteit en cultuur evenals onze Nederlandse taal als een positief en inclusief verhaal onder de aandacht te brengen.

Geachte dames en heren

Alvorens we overgaan tot de uitreiking van de Gulden Spoor voor Economische Uitstraling aan Willy Kuijpers en Lieve Devijver wil ik u eerst nog voor morgen een prettige Vlaamse feestdag toewensen. Onthoud het: de feestdag van de Vlaamse samenhang. Mijn feestdag, úw feestdag, ónze feestdag!

Dank u voor uw aandacht!

An De Moor
Voorzitter vzw Beweging Vlaanderen-Europa
Voorzitter vzw 11-daagse Vlaanderen Feest!
GSM 0475 62 00 98
E-mail adm.ave@skynet.be